View the original article

فراتر از خبر

پخش همخوانی ترانه «قصه عشق» ابی در ایران حامل چه پیامی است؟

رادیو فردا

۲۵/آبان/۱۴۰۵

تصویری از تیزر پخش‌شده برنامه «صحنه» که در آن ترانه‌ای از ابی همخوانی می‌شود

انتشار تیزر شوی جدید «صحنه» که قرار است به زودی از شبکه نمایش خانگی در ایران پخش شود، بازتاب گسترده‌ای در شبکه‌های اجتماعی به دنبال داشته و بار دیگر موضوع برخورد دوگانه حکومت با مقوله آزادی‌های اجتماعی به ویژه آزادی زنان را پیش کشیده است.

در این تیزر، زنان و مردان در کنار یکدیگر ایستاده‌اند و ترانه «قصه عشق» از ابی را هم‌صدا می‌خوانند؛ خواننده مشهوری که پس از انقلاب از ایران خارج شده و آثارش جایی در رسانه‌های رسمی جمهوری اسلامی ندارد.

این همخوانی فقط یک تبلیغات نیست؛ بلکه در کشوری که آوازخوانی زنان، به‌ویژه در برابر مردان، با محدودیت‌های جدی روبه‌رو است و موسیقی خوانندگان خارج از کشور نیز از رسانه‌های رسمی حذف شده، چنین صحنه‌ای معنایی فراتر از سرگرمی پیدا می‌کند.

همچنین این تیزر این پرسش ابتدایی را مطرح می‌کند که دلیل این رفتار دوگانه در جمهوری اسلامی چیست؟ آیا نشانه تغییر نگرش بخشی از حاکمیت نسبت به آزادی‌های مدنی است یا صرفاً نوعی مصلحت‌اندیشی سیاسی در شرایط خاص است؟

یک «تناقض ذاتی» در جمهوری اسلامی

آسیه امینی، تحلیلگر مسائل زنان، در گفت‌وگو با رادیوفردا دربارهٔ این ویدیوی تبلیغاتی به تناقض ذاتی میان شرعیات و مصالح حکومتی در جمهوری اسلامی اشاره می‌کند و می‌گوید که مشکل اصلی جمهوری اسلامی درآمیختن دین و سیاست است؛ زیرا سیاست عرصه معامله و حفظ قدرت است و وقتی با ارزش‌های دینی و معنوی ترکیب می‌شود، به تناقضی بنیادین می‌انجامد.

به عقیده این تحلیلگر، حکومت هر جا که منافع و بقای سیاسی‌اش اقتضا کند، از ارزش‌هایی که مدعی دفاع از آن‌هاست عدول می‌کند و چهره‌ای متفاوت به خود می‌گیرد: «اینجا سیاست بر شرعیات ادعاشده یا ارزش‌های ادعاشده غلبه می‌کند؛ بنابراین، به‌راحتی دروغ می‌گوید، به‌راحتی سوءاستفاده می‌کند، به‌راحتی تقیه و خدعه می‌کند.»

اما صحنه‌ای دیگر از این تناقض این روزها در تجمعات شبانه حکومتی در ایران مشاهده می‌شود؛ برجسته کردن تصاویر زنان حامی حکومت که بدون حجاب اجباری در این تجمعات حضور می‌یابند.

بیشتر در این باره:

پرستو احمدی و هشت عضو کنسرت «کاروانسرا» به شلاق و ممنوعیت از کار محکوم شدند

محمدرضا باهنر، از چهره‌های اصولگرا و عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام با دفاع از این زنان در مصاحبه‌ای گفته که شخصاً در یکی از تجمعات با زنی بدون حجاب مواجه شده که از او پرچم جمهوری اسلامی ایران را خواسته است.

باهنر گفت که این زن پرچم را «جان و همه امید خود» توصیف کرد و نتیجه می‌گیرد که نباید افراد را به دلیل تفاوت‌های ظاهری، اعتقادی یا گرایش‌های سیاسی «دسته‌بندی و برچسب‌گذاری» کرد.

این اظهارات یک مقام بلندپایه حکومتی در شرایطی است که همین حق انتخاب زنان در زندگی روزمره به رسمیت شناخته نمی‌شود.

یک «برابری مشروط» که به نابرابری منجر شده است

در اصل بیستم قانون اساسی جمهوری اسلامی، زنان و مردان از حق یکسان برای برخورداری از حمایت قانونی برخوردارند، اما این برابری به «رعایت موازین اسلام» مشروط شده و در عمل، زنان در موضوعاتی چون ازدواج، طلاق، ارث، حضانت فرزندان و اشتغال با تبعیض‌های قانونی روبه‌رو هستند.

خانم امینی نیز می‌گوید که اگر جمهوری اسلامی واقعاً به آزادی‌های زنان باور داشت، قوانین را تغییر می‌داد.

او می‌گوید: «همان‌طور که در رژیم پیش از انقلاب اسلامی، تغییراتی که برای بهبود شرایط اجتماعی زنان و مردان رخ می‌داد، به تغییر قوانینی به نفع زنان منجر شده بود، جمهوری اسلامی هم اگر واقعاً چنین باوری داشت، می‌توانست مانند همان حکومت گذشته یا مانند بسیاری از حکومت‌های دنیا عمل کند؛ حکومت‌هایی که مثلاً کنوانسیون رفع همه‌گونه تبعیض علیه زنان را امضا می‌کنند و قوانین داخلی خود را مطابق آن تغییر می‌دهند، یا قوانین و مقرراتی وضع می‌کنند که به نفع زنان، برابری جنسیتی و جامعه باشد و برای تحقق آن اقدامات عملی انجام می‌دهند.»

سرکوب‌های خیابانی همزمان با «وحدت خیابانی»

در ماه‌های اخیر همزمان با استقبال حکومت از حضور زنان بدون حجاب اجباری در تجمع‌های حکومتی در خیابان‌های شهرها، به نشانه «وحدت ملی»، گزارش‌هایی از برخورد با دختران و پسران در خیابان‌ها و کافه‌های تهران به اتهام «ترویج سازمان‌یافته بی‌حجابی» منتشر شده است.

این دو برخورد متفاوت حکومت، دو واقعیت جداگانه نیستند؛ هر دو به جایگاه زنان و جوانان در سیاست‌گذاری جمهوری اسلامی مربوطند.

در شرایطی که حکومت به نمایش انسجام اجتماعی نیاز دارد و حضور زنان بدون حجاب در تجمعات می‌تواند در خدمت پیام سیاسی مورد نظر قرار گیرد، اما اگر همین زنان در زندگی روزمره بر انتخاب پوشش خود پافشاری کنند، با همان نظامی از محدودیت‌ها مواجه شوند که در تجمعات سیاسی موقتاً نادیده گرفته شده است.

بیشتر در این باره:

چهار سال پس از «زن، زندگی، آزادی»؛ عقب‌نشینی حجاب اجباری در جامعه

در چنین شرایطی، ناظران معتقدند که این سیاست دوگانه جمهوری اسلامی نه تنها کمکی به هدف مورد ادعای او یعنی انسجام ملی نخواهد کرد، بلکه آن طور که آسیه امینی دربارهٔ پیامدهای برخورد با زنان درعرصه عمومی می‌گوید، جز افزایش نفرت در میان نسل جدید ثمره ای نخواهد داشت.

او در پاسخ به این پرسش که سرکوب‌های خیابانی چه پیامی برای نسل جدید دارد، می‌گوید: «متأسفانه ما از آن مراحل عبور کرده‌ایم که بگوییم تأثیر منفی دارد یا مثلاً فاصله را بیشتر می‌کند و از این قبیل مسائل. الان دیگر این اتفاقات را فقط می‌توان این‌طور توصیف کرد که نفرت و خشم را افزایش می‌دهد.»

او می‌افزاید: «یعنی مسئله دیگر نپذیرفتن، انتقاد داشتن یا فاصله‌گذاری نیست. متأسفانه این فاصله به یک دره عمیق میان، نه‌فقط نسل جوان، بلکه بخشی از جامعه، شاید بخش بیشتری از جامعه، و حکومتی تبدیل شده است که راه خودش را می‌رود؛ درحالی‌که جامعه نیز مسیر خودش را دنبال می‌کند.»

شکاف عمیق‌تر میان جامعه و حکومت

هم‌خوانی ترانه‌ای از ابی از سوی زنان و مردان، می‌تواند تصویری از جامعه‌ای است که فارغ از محدودیت‌های رسمی، خواهان آزادی انتخاب و حضور در عرصه عمومی است. اما نمایش چنین تصویری

در یک برنامه شبکه نمایش خانگی یا استفاده از حضور زنان بی‌حجاب در تجمعات حکومتی، به معنای به رسمیت شناختن این آزادی‌ها از سوی جمهوری اسلامی نیست.

در واقع آنچه در تیزر «صحنه» یا در تصاویر تجمعات حکومتی دیده می‌شود، بیش از آنکه نشانه تغییر پایدار در نگاه جمهوری اسلامی به آزادی‌های اجتماعی باشد، بازتاب تناقضی حل‌نشده است.

حکومت ایران می‌خواهد از جامعه متکثر ایران برای نمایش وحدت استفاده کند، بی‌آنکه حاضر باشد حقوق و آزادی‌های همین جامعه را به رسمیت بشناسد.

این مطلب بخشی از:

اجتماعی | بایگانی | فراتر از خبر

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وب‌سایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.